

GÂNDIREA FILOSOFICĂ ORIENTALĂ ȘI VALOAREA FIINȚEI UMANE

Mihai BRAGA

Universitatea Tehnică a Moldovei
Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Mihai Braga, email: mihail.braga@ssu.utm.md

ORIENTAL PHILOSOPHICAL THINKING AND THE VALUE OF THE HUMAN BEING

Abstract: *In this article is made the tentative to demonstrate that it is not efficient enough the study of personal "I" only from a social point of view relationship. The author is supporting the old oriental philosophy point of view, which considers that the human being is in a strong connection with the Cosmos, and the structure of human being corresponds to the Cosmos structure. The study of those identical structures' human-cosmos can make it possible to have a more proper knowledge of the human being, this is what can change the understanding of the Europeans about the human, and finally, will bring to the transformation of the European culture.*

Keywords: *Human being, the structure of the human being, level of informational, energetic and material, spirit, intellect.*

Adnotare: *În articol se face încercarea de a demonstra că este puțin eficientă studierea Eu-lui personal doar din punct de vedere a relației lui cu socialul. Autorul susține punctul de vedere a filosofiei vechi orientale, care considera că ființa umană se află în legătură strânsă cu Cosmosul, iar structura ființei umane corespunde structurii cosmice. Studiul acestor structuri identice om-cosmos ar face posibil o cunoaștere mai adecvată a ființei umane, ceea ce ar schimba înțelegerea europenilor despre om și, în final, ar aduce la transformarea culturii europene.*

Cuvinte cheie: *ființa umană, structuri ale ființei umane, nivel informațional, energetic, material, spirit, intelect.*

Cât de paradoxal nu s-ar părea, procesul cunoașterii, are tendința spre exteriorizare, spre a afla esența lucrurilor care ne înconjoară. Însă pentru că s-ar părea mai lejeră, mai apropiată. Dar de fapt mai aproape de noi este Eu-l nostru, cunoașterea Sine-lui. Și anume acest tip de cunoaștere se află în întârziere. Eu-l personal parcă s-ar feri de cunoaștere. Este mai lejer să-l cunoști pe Altul, să-i analizezi personalitatea, faptele, activitatea, principiile. Poate Altul este oglinda Sinelui? Dar se pare că este doar poate.

Ce a avut Socrate din îndemnul „Cunoaște-te pe tine însuți?”. A aflat despre existența Daimonului. Daimonul, principiul moral, păzitorul sufletului, pentru ca acesta să nu fie nimicit de contradicțiile interioare. Dar Daimonul face doar relația cu socialul, este doar responsabilitatea interioară față de semenii noștri. Să se reducă oare Sine-le nostru doar la perspectiva morală?

Mi se pare mai adecvată poziția gânditorului grec Hilon, care spunea: „Cunoaște-te pe tine însuși și tu vei cunoaște zeii și Universul”. Este o perspectivă mai largă, cercetarea Eu-lui deschide căi mai largi, prin el ne vom întâlni cu Zeii și Universul. Eu-l unește zeii cu universul, transcende omul către zeitate. Dar cum poate fi găsită calea unirii cu Universul, calea transcenderii, pentru că, de fapt, sensul adevărat al filosofiei este transcenderea, transformarea personalității umane, care dintotdeauna a fost strânsă în mrejele materialității lumii, iar cea mai mare parte a omenirii a redus viața la partea ei materială și din cauza aceasta Platon spunea cu amărăciune: „corpul este temnița sufletului”?

În „Tao Te King” Lao Tseu spunea: „Cel ce deține Marea Imagine (a lui Tao) este identic cu Tao, el are intuiția fundamentală (Marele Simbol, Imaginea prototip, programul Universului) și obține câmpul defensiv sau aura ființelor, („embrionul sacru”), floarea de aur.” [1, p.71]

După cum spune marele gânditor chinez, este o identitate între Sinele nostru și marele Univers. Dar cum să găsim identitatea? Din nefericire, și asta este cauza principală a „căderii” omului, marea majoritate nu este orientată spre aflarea unității Omului cu Universul. În aceeași lucrare Lao Tseu evidențiază situația în care se află omenirea:

„Când omul cu spirit superior aude vorbindu-se despre reîntoarcerea la Tao,

El pune în practică, îl cultivă cu perseverență.

Când omul cu un spirit mijlociu află despre Tao (adevăr),

Când îl păstrează (urmează), când îl nesocotește (îl pierde).

Când un om cu spirit inferior aude despre Tao,

El râde cu lacrimi (ia în bătaie de joc)”. [1, p.78]

Filosofia orientală îndreaptă spre cercetarea Sinelui și a unității lui cu Universul, către meditație, către concentrarea în sine. Pentru aceasta structura sinelui este considerată identică structurii Universului. Pentru gândirea europeană această teză pare destul de paradoxală, cu toate că și ea a vorbit despre Macrocosmos (Univers) și Microcosmos (Om) și identitatea lor, începând cu filosofia greacă. Această poziție mai târziu a fost neglijată de știința și filosofia modernă. Francis Bacon spunea: „Fantomele speciei umane își au originea în însăși natura omenească și chiar în neamul și rasa omului. Căci este greșită afirmația că simțul omenesc este măsura lucrurilor, dimpotrivă, toate percepțiile, atât ale simțurilor, cât și a minții, sunt raportate la om, la măsura lor, iar nu la Univers”. [2]

Și, totuși, școlile filosofice orientale învățau despre structuri identice ale universului și omului. Atât universul cât și omul este alcătuit din trei nivele, material, energetic și informațional. Desigur, în expunerile orientale aceste nivele pot avea alte denumiri. În filosofia chineză acestea sunt Yang (informația), Ți (energia) și Yin (materia). În Yoga-Sutra a lui Patanjali este scris, că tot ce este perceput este manifestarea a trei proprietăți universale. Și tot acolo despre identitatea structurii umane și structurii universale este spus: „Cel ce este supus încercării (transformării) este alcătuit din elemente și organe, care după natura lor sunt luminatul, activul și inertul () sattva, rajas și tamas”. [3]

Studierea ființei umane de către școlile Yoga, Samkya, Daosism a adus reprezentanții acestora la concluzia că atât macrocosmosul, cât și microcosmosul funcționează datorită sintezei care se petrece la toate trei nivelele ale realității – schimbului de informație, schimbului de energie și schimbului de substanțe.

Nivelul superior este considerat nivelul informațional, pe de altă parte, acesta este identificat cu spiritul. Spiritul este etern, se obiectivează dintr-o viață în alta. Spiritul are structură. Partea superioară este Atmanul, care este parte a Brahmanului, ori acesta reprezintă partea superioară ale

începuturilor creatoare, diriguitoare a Universului. Fiind dezvoltată această parte a conștiinței percepe nivelurile superioare ale realității. În ființa umană ea se manifestă prin talente dumnezeiești, supranaturale, haruri, tendințe și posibilități, și invers, în cazul unei subdezvoltări a acestei părți a conștiinței omul este orb spiritual, el este predispus să perceapă doar nivelul inferior al realității – lumea fenomenelor și lucrurilor materiale. Remarcabilul yoghin Rammurti S. Mishra descrie nivelul superior al spiritului în felul următor: „Atunci, când în rezultatul meditației și concentrării energia psihică va fi transformată în energie superioară, atunci această stare se va numi extraconștientă. Această stare este o stare liberă a conștiinței, ea se manifestă în procesul samadhi... Extraconștiința este o manifestare a Conștiinței Universale” [4].

Partea inferioară a spiritului este intelectul, element al conștiinței, dezvoltat pe baza principiului determinist (relația cauză-efect), operării raționale cu obiecte abstracte și concrete, noțiuni ce își au începuturile, într-o măsură sau alta, în lumea materială. După opinia yoghinilor, această parte a spiritului de asemenea își păstrează existența în lumile informaționale. În sistemele care susțin reîncarnarea, această parte a spiritului (sau a câmpului informațional) se va manifesta în capacități intelectuale speciale în viața următoare.

Nivelul informațional nu se distruge, el se păstrează și joacă un rol diriguitor atât în Univers, cât și în procesele psihice, fiziologice ale ființei umane. Spiritul individual se poate contopi cu Spiritul Universal prin care va avea loc procesul de deșteptare a ființei umane: „Conștiința yoghinilor preocupați de o asemenea meditație devine deschisă atât pentru atom, cât și pentru infinit” [4].

Un nivel mai inferior al ființei umane este considerat nivelul energetic. El este dirijat de nivelul informațional, atât de spirit, cât și de intelect.

Dacă am putea spune că ființa umană este alcătuită din trei corpuri care conlucrează, atunci ar fi mai clar: corpul informațional (dar este greu de spus dacă putem folosi acest termen), corpul energetic și corpul material. Atunci am putea spune că vom vorbi despre corpul energetic. Acesta este compus din trei nivele.

Nivelul superior al corpului energetic este alcătuit din energii subtile cosmice. Orișicare inițiat în tehnicile religiei și filosofiei orientale este pornit spre formarea abilităților de dirijare a acestor energii și de acumulare. Se spune că anume aceste energii au fost folosite de marii inițiați. Chemarea de a sesiza și a dirija aceste energii stă în fundamentul marilor religii orientale. Al doilea nivel al corpului energetic este numit astral sau emoțional. Energiile acestui nivel apar în centrele energetice, care se mai numesc *chakre* și sunt un fel de transformatoare. Nivelul inferior al corpului energetic îl formează energiile eterice și lucrează mai mult în corpul material, în celule.

Cel mai cunoscut rămâne corpul material al ființei umane și adesea omul reduce toate grijile și interesele sale doar la activitatea și funcționarea acestuia. Cu toate că, și aici sa-r putea vorbi de un șir de sisteme care funcționează integral și acestea ne-ar putea explica mai bine ce prezintă cu adevărat ceea ce numim ființa umană. Sa-r putea evidenția sistemul stomacal-intestinal care produce un șir de probleme organismului uman și care este legat de utilizarea unei cantități enorme de energie. De asemenea este important de a cunoaște cum funcționează sistemul cardiac și a vaselor sanguine și care pot avea disfuncții și aduce la rezultate tragice (insult-infarct). Sau sistemul endocrin care funcționează la nivelul biochimiei; sistemul imunitar care este gardianul organismului și luptă împotriva dăunătorilor externi; sistemul motric care este dependent, în mare măsură, de sănătatea sistemului nervos periferic etc.

Filosofia orientală ne dă speranța de a putea înțelege natura ființei umane, care, de fapt, este un sistem complex și funcționarea lui nu depinde doar de schimbul de substanțe, dar și de schimbul

de energie și informație. Înțelegerea adecvată a nivelurilor superioare și funcționarea acestora deschide căi, posibilități spre transformarea ființei umane și schimbarea lumii în care trăim.

Referințe bibliografice:

1. Lao Tse. *Tao Te King*. București, 1992, p. 71
2. Bagdasar N., Bogdan, V., Narly, C. *Antologie filosofică*, București: Universal Darsi, 1995, 656 p.
3. Патанджали. *Йога-Сутра*. [Citat 6.05.22] Disponibil: <http://www.naturadei.narod.ru/yoga-sutra.htm>
4. Мишра, С. Р. *Основания Йоги*. София, 2000, 224 с.